

de compartir espai amb ningú de classe mitjana.

Em diuen també que Mario Conde va retrobar el gust de la seva vella afecció i que, una vegada tastada la primera peça, ja no va parar de picar de peus, movent les mans amb estil... fins a les vuit del

matí. Ja veuen que no tot és de color de gos quan fuig!

La llàstima és que una sessió tan intensa de sevillanes s'escaigués quan a Lisboa creixen les aprensions sobre les condicions del pacte de compra del 25% -i segons com del 50%- del Totta e Açores.

Sembla que s'han perdut, de Lisboa a Madrid, prop de 5.000 milions de pessetes, en "comissions". I hi ha qui parla d'uns "vendis" en blanc, que varen estar en poder de Mario Conde.

I ja veuen, amb tot i això, sevillanes fins a les vuit del matí! **Fabià Estapé**

Els Stasi de Franco, voluntaris

Una sentència alemanya recent sobre la Stasi, serveix a Víctor Alba per recordar l'estat policíac creat durant el franquisme.

El Tribunal Federal d'Alemanya ha sentenciat que no poden ser condemnats els membres de la Stasi de l'Alemanya de l'Est, perquè aquests temuts polícies actuaven bo i d'acord amb el que eren llavors les seves lleis.

Franco ho resolgué millor. No va necessitar cap Stasi. No li calia gastar ni una pela per perseguir. Fora d'alguns personatges, com Besteiro o el Dr. Joan Pesset, que va ser detingut "por orden superior", i com Companys, Zugazagoitia, Peiró, Cruz Salido, afusellats quan la Gestapo els lliurà a la policia franquista, qualsevol republicà hauria pogut passejar-se sense que el detinguessin, si no el delataven. Segons els càlculs de la resistència, al 1946 havien passat per la presó prop de 1.750.000 persones. Només al 1945-46, foren condemnats a mort 1.863 presos. Tots foren detinguts i condemnats en consell de guerra gràcies a la "col·laboració" voluntària i desinteressada dels súbdits de Franco. La policia no detenia ningú per pròpia iniciativa, sinó només per denúncia. Els habitants del país eren de dues menes: denunciats i denunciants.

Els primers mesos després de la victòria de Franco, a totes les presons del país hi havia les desfildades que anomenaven de les "vídues": els presos havien de passar lentament davant de fileres de dones vingudes de tot arreu per veure si els reconeixien per aquells que elles consideraven autors de la mort dels seus familiars. Si en descobrien cap, se l'enduien al seu poble; molts no hi arribaren mai.

Uns altres stasis franquistes honoraris

Roberto Conesa. Membre de les Joventuts Socialistes, fou un famós cas de conversió al franquisme.

foren els antics membres d'organitzacions republicanes que, per fer-se perdonar, ajudaven la policia franquista. En general, era gent "polititzada" durant la mateixa guerra, per oportunisme. El cas més famós fou el de Roberto Conesa, membre de les Joventuts Socialistes (comunistes) Unificades, que al 1939 tractà d'organitzar el Socors Roig del PC, d'acord amb la policia. Hi hagué 72 sentenciats, i tretze noies de 18 a 21 anys foren afusellades el dia 5 d'agost a Madrid. En la resistència, eren conegudes per les Tretze Roses. Hi hagué també confidents de la CNT, que sovint foren liquidats pels seus companys quan els descobriren. L'Aliança Nacional de Forces Democràtiques es dissolgué, al 1947, no pas per motius polítics, sinó perquè la policia detingué tots els membres del seu comitè executiu; havien estat de-

latats per un confident que hi representava els socialistes i que treballava amb la policia des de feia mesos. Així, Franco pogué estar al corrent de les entrevistes de l'Aliança amb els generals Aranda i Kindelan, per exemple.

De fet, els més fermes partidaris de Franco no foren els falangistes ni els militars ni els requetès, sino els denunciants, que eren encara més nombrosos que no pas els estraperlistes, l'altra gran massa de franquistes.

No queda constància escrita de qui foren els estraperlistes, però sí que en queda dels denunciants. En les actes dels consells de guerra contra els denunciats. Per això les autoritats militars es neguen a obrir els seus arxius de després de la guerra. Milers de noms de delators podrien aire-

jar-se. Noms que ni els denunciats conegueren.

Entre ells hi hauria els dels industrials que indignaven Cambó. Aquest, en les seves memòries, critica els amos de fàbriques que, en tornar de Burgos, es trobaren les indústries intactes, i que a tota pressa feren engarjolar els obrers que les havien conservades i sovint millorades.

A Franco, doncs, no li calgué una Stasi. Cada alcalde de barri (un falangista) s'encarregava de classificar tots els veïns en tres categories: addictes, desafectes o indiferents. Ho feia ajudat pels veïns. Una denuncia permetia, a qui la feia, de passar d'indiferent a afecte. I això obria les portes a l'estraperlo.

Per un cop, la mala llet carpetovetònica resultà més eficaç i més barata que no pas l'eficiència germànica. **Víctor Alba**